

Ի հոււերում Ս. Սարյանի հետ
կաղված մի խանի հետարքական դրա-
վագներ է դասմուն Կանդիկա Ա. Վ.
Վեհիսյանը՝ Գառնի կատարած միա-
արեւակից, որին մասնակից են արե-
նաւ 72-ամյա նկարչին. այստեղ են
նա նկարել «Ազատ գետի կիրճը» հրա-
ւալի գունային կտավը: Լենինգրա-
դյան տարիներից նա հիշում է, թե
ինչպես էր Արմեն Թախտաջյանը ար-
վեսի նկամամբ ստր փոխանցուա-
իր ուսանողներին, դարձնելով մրանց
խաղաքի համերգասրահների, քանի
ուրախների ու գրադարանների մե-
տական այցելու: Այդ տարիներին Պող-
օնունի «Նու-նու» գրի միակ օրի-

Ի հիւստակ ականավոր գիտականի եւ ուսուցչի ТАКHTAJANIA հանդեսի առաջին պրակը

A black and white portrait photograph of James J. Buckley. He is a middle-aged man with dark, wavy hair, wearing a light-colored suit jacket over a white shirt and a dark tie. He is smiling slightly and looking directly at the camera.

գիա, հնէաբուսաբանություն եւ
այլն):

Հանդեսը անվանափոխված է ի դատիկ ՀՀ դարի եւ ՀԽՀ դարի սկզբի հայ ականավոր բուսաբան, ակադեմիկոս Արմեն Թափառցյանի՝ մասհեղացված իր նախկին ուսանողների, գաղափարակիցների, գիտական ժառանգության հետևողների կողմից, որոյն երախտիքի տուրք մեծ գիտնականի, ուսուցչի անգնահատելի ծառայության: Դիրքավի Արմեն Թափառցյանի վաստակը գիտության այս ասդարեզում դժվար է գերազնահատել, ապագա և աշխատանքայի ավագ դասախոսությունների, մասնագիտական խորհրդավությունների: Դայտն անուն եւ արտերկիր գիտական ցըսանակներում, բազմաթիվ երկրների, այդ թվում Ս. Խահանգների գիտությունների ակադեմիաների արտասահմանյան անդամ, Կենսաբանական գիտությունների միջազգային միության բուսաբանության բաժանմունիքի եւ բույսերի տախոնոմիայի գծով միջազգային ասոցիացիայի նախագահ:

համարես ինչու խմբագրական խոսքում է Անդրկայացված, կենսաբանական գիտությունների Վերածննդի հետ կապված, երբ Գյուղատնտեսական գիտությունների համամիտութեական ակադեմիայի (ВАСХНИЛ) 1948 թ. ժարահոչակ նասաւունում գենետիկան նաև պատճենական կենդ գիտությունների շարին: Առեն Թախտացանն այս սակավներից էր, որ կարդացավ ոչ միայն վերականգնել կենսաբանության հեղինակությունը՝ դրա գինավոր բնագավառում, այլև բարձրացնել բոլորին նոր մակարդակի: Թախտացանը հիմնադրեց բուսաբանության իր դրորոցը, հայկական բուսաբանական դրորոց՝ բոլոր հիմնական ուղղություններով:

1997 թ. Նյու Յորքի բուսաբանական այգում կայացավ Ա. Թախտացանի Diversity and Classification of Flowering Plants գրի ընդունակությունը, որտեղ արժանացավ տարվա լավագույն հրամագալում The Henry Allan Gleason Awards-ին: Մինչեւ կյանքի վերջը, մինչեւ իսր ծերություն Ա. Թախտացանը մանա գիտության դասնեւութիւն, վերջին՝ Flowering Plants գիրը, որի վրա դժվարութեան աշխատեց նա, լույս տեսավ կյանքի ավարտին՝ 2009 թվականին:

Ահա այսպիսի գիտական կենսագրության, հրաշալի, բարեհոգի մարդու, իմաստուն դեկավարի հիշատակին է Նվիրված հանդեսը, որի առաջին բաժինը իր նախկին ուսանողութեան-

Գիտականի մեծ կենսագրություն է ձեւավորել Ա. Թախտաջանի անցած ճանապարհը. այն ժառանգությունը, որ նրան փոխանցվել է նախկինության, հիմքն է այդ կենսագրության: Պաղը՝ արմաներով Տրաղիզնից, Կենետիկի Միջիարյան հայրերի մոտ էր ուսանել, ժրաբտել Եվրոպական եւ արեւելյան մի շարֆ լեզուների, աչսատել լրագործայն ասդարեզում: Դայրը՝ Լայտցիդի համալսարանում կրթություն ստացած գյուղանունեան, մասնագիտությունը կատարելագործել եր Ֆրանսիայում, Հվեցարհայում, Ստել Բրիտանիայում: Սասնագիտական որոնումները նրան թերում են Անդրկովկաս, Չուչի, որտեղ նա հանդիպում է աղաքամ կոնջը, որն արմաներով սերում էր Լազարյանների հետանակոր: Արմեն Թախտաջանը ծնվել է Չուչիում, նախնական կրթությունը ստացել Թիֆլիսում, մեկ տարի որդես ազատ ունկնդիր մասնակցել է Լենինգրադի համալսարանի կենսաբանության ֆակուլտետի դասընթացներին, աղա սովորել Երևանի համալսարանի նոյն ֆակուլտետում, ուսումը շարունակել թիֆլիսում: Երևանում րի, կոլեգաների հիշողություններն են սիրելի ուսուցչի, գիտականի աշխատանքային եւ մարդկային գործունեության մասին ծավալվող: Եվ ներկայացվում է ոչ միայն գիտության մարդու, ուսուցչի կատարյալ կերպար, այլև՝ անշափ հետարրարական եւ աղինքող մարդկային մի նկարագիր: Նա հիշում են որդես լայն աշխահայացի, ֆեռունեալ հիշողության, բացառիկ գիտլիքների մեջ գիտնականի, ուսադիր եւ նրբանկաս ուսուցչի, բազմակողմանի հետարրարությունների մեջ անձնագործական: Բնության այս մեծ սիրահարը նոյնան սարված էր արվեստով, գրականությամբ, երաժշտությամբ, համակարգես նկարչությամբ, մտերիս էր Մարշրուտ Սարյանին (որի մի քանի նկարները գիտնականին), Սինաս Ավետիսյանին եւ Յարություն Կալեցին, ինըն էլ սիրել է նկարել: Յանձեսի էջերի բազմաթիվ լուսանկարների կողին ներկայացված է Թախտաջանի նկարչական աշխատանքներից մեկը. «Դին Երեւան»: Դժվար չէ նկատել գունաստեղծման եւ կապի մընլորշի ներդաշնակնան ներին զգացողական արվեստը:

Անկը ծերից-ձեռ է անցնում: Պատահական չէ, որ 60-ականների խորհրդային իրականությունը նա բնութագործել է այսպէս. «Առաջ աղրում էինք բանտում, իման մեզ թոյլ են սկզբ ցործ բանի բակերում»: Ուստի սուցի մասին հիշողություններուն էլեկոնորա Գաբրիելյանը անդրադասնում է գիտության մեջ Թախտայանի նորարարություններին, փայլուն դասախոսություններին, գիտական ուսումնաասիրությունների համար ԱՄՆ կատարած իրենց համարություններուն և այլանություններուն: Այս աղթով նա հիշում է դրանցից մեկը՝ Ս. Սարգսյանի, Ս. Ավետիսյանի, Յ. Կալեջիկյանակցությամբ, Վկայում նկազչության հանդեմ Թախտայանի կրոն սեր է Յազդանի կիրճում Սին նասի եւ Թախտայանի համարություններուն մեկը՝ իրեն նվիրած:

...Եր դեռ ող էր, գրաւ է, - անզամ ծանր հիվանդ, զգալի էր նաև հայրական հոգասարւյունը ոչ միայն ներածութեա, առեւ բուսաբանության իմաստության բոլոր աշխատանքների վեհական կամաց անդամը: Նա անտեսանելի լի դաս էր, դասվար, որ լաւագու ու բոլորին դժվարություններից ու անհաջողություններից»:

Հանդեսի հաջորդ բաժինը ներկայացնում է ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի եւ արտելիքի մի շարֆ գիտական աշխատողների 31 աշաբանույթ ու սուլմանաշրթություններ, որոնք հիմնականում արտացոլում են Ա. Լ. Թախասայանի բուսաբանական դրացի բոլոր ուղղությունները:

Ավետարանցի հետ
զործուկերային հարաբերություն-
ներ ենք հաստելու, ասում է
Սուրադ Այիովը

Աղրիյի 25-ին Զյուլի հայ համայնքի սրահում Գերմանահայ գրեարաբների միության ատենալետ Սուրադ Ավյուզը 50 հազար եվրոյի խորհրդանական չեմ հանձնեց Բնոշինում ՀՀ դեսպանական Արմեն Մարտիրոսյանին և ԼՂՀ Անդրանիկ Քառիթյուն Գիգորյանին: ՀՀ Ավետարանոց գյուղի՝ մոտավորամբ 250 000 եվրո արժողությամբ մանկադաստեղի շինարարության համար նախատեսված 200 000-ը հնգամ է ԼՂՀ կառավարությունը, իսկ 50 000-ը տրամադրում է գրեարաբների միությունը: Մաս մասին խոս է եղել ԼՂՀ նախագահի Բայրութի Սահակյանի՝ 2011-ի նոյեմբերի 7-ին Զյուլի հայ համայնքի հետ հանդիման ժամանակ, որի մասին իրազեկել էին մեր ընթերցողներին:

Ըստ պարագաների և աշխատանքների մասին հայության առաջնահայության մասին պահանջման մասին օրենքը առաջարկվել է ՀՀ օրենսդրության մեջ:

«Բնակչության աճ ունեցող Ավետարանոց գյուղում մանկալարտեղի կառուցումն արդիական խնդիր է, առաջմն տարիներ ի վեր այդ բացը լրացրել է գյուղի դպրոցը՝ որու սենյակներ տրամադրելով մանկալարտեզահասակ Երեխաններին, բայց դրանից տուժում են թե դպրոցականները, թե նախադպրոցականները», մեր օրույնում դարձաբանում է Բերլինում ԼՂՀ Ներկայացուցիչ Հարություն Գրիգորյանը՝ հավելելով, թե կառուցվելիք մանկալարտեզա նախատեսված է մինչև 50 Երեխայի համար:

ՀՀ դեսպան Արմեն Մարտիրոսյանի ներկայացմանը, երբ Գերմանահայոց գործարարների միության աշենարթե Մուլտ Ավյուղը ցանկություն է հայտնել կոմիտե մի գործի աջակցելու, որութիւն են, որ դա առաջին հերթին դիմի լինի Արցախը: Կապվել են ԼՂՀ կառավարության հետ, սեղեկացրել հնարավորության մասին՝ խնդրելով տրամադրել մի նախագիծ, որ հրավար է Արցախի համար: «Շետքը որոշվեց դմել գյուղական ծրագրի վրա, անի որ հայտնի է, Ստեփանակերտսն է Երեւանի նման զարգանում է, իսկ գյուղերը փոխր-ինչ հետ են մնում: Դարձայի կառավարության առաջարկով եղավ Ավետարանոց գյուղը: ԼՂՀ կառավարության ներկայացրած նախագիծը տրամադրեցին դարն Ավյուղին, իրենց միությունը բնարկեց, եւ ասացին, թե սկզբունքուն դատարաս են մասնակցել նախագիծի ֆինանսավորմանը, դատնում է դեսպան Մարտիրոսյանը՝ շարունակելով՝ նախագահ Սահակյանը քյոլում ավելի ճանարամասն ներկայացրեց այս նախագիծը համայնքին: Գերմանահայ գործարարների միության (ԳԳԱ) նախագահը տրամադրեց գոմարը: Պայմանակրությունը հետեւյան է՝ գործարարների միության խորհրդի որոշմանը, դրանը կփոխանցեն Դարձայի գործարական աշխատանքները կակսվեն, Արցախի կառավարությունը՝ 200 000-ի աշխատամթերթ վայացի գԳԱ»:

Գործարաների միությունը միայն խնդրու առարկա մասնկալարտեզի կառուցմանը մասնակցելով չի բավարարէլու, ցանկություն ունի այդ գյուղի սոցիալ- տնտեսական աջակցության ծրագրերից բացի Ավետարանցի համար նաև թիզնես ծրագիր նշանակել: Միության ատենադրտ Սուրադ Աբյուզը ԼՐԴ կառավարության հրավերով լինելու է Արցախում:

ճանակցելու ճայիսի 8-9-ին անցկացվող տնակատարություններին:

«Զանի տարի է, ինչ Հայաստանի մեջ օգնության ծրագրերին նեցով կանգնեցան, իհմա որոշումը արիմն Արցախի մեջ էլ բան մը իրականացնել, արիթը տրվեցավ։ Արցախին օգնելու մեր որոշումը առաջին անգամ է, բայց ոչ Վերջինը, այդ գյուղին դակասները դիմում հոգանի, ըստն ընտանիներին 30 ոչխարներ գնելով օգնել կամ ուրիշ կերպ։ Ավետարանոցի հետ գործընկերային հարաբերություններ դիմում «հաստատեն», ասում է դարն Այլուզը՝ հիշեցնելով Հայաստանում իրականություն դարձած ծրագրեր՝ «Աքրովանում մանկադարսեց՝ 35 000-ի, Տափուկում դդրոց նորոգեցին՝ 400 000 դդլարի մի ծրագիր, որ «Հայաստան» հիմնադրամի հետ միասին իրականացրեցին՝ 200 000-ը մեր ֆինանսներից տրամադրելով»։ «Հաջող համարում է իրենց 11-ամյա գործունեությունը» հարցին գերմանահայ գործարաների միության ատենադրե Մուրադ Այլուզը վերաճրած դատասխանից հեռու է նաև, իր ժամակին հատուկ նախընտրում է սեր առ հայրենին կենացներից հեռու, զգնաժամից չերկուտած, թեկող փոփոք, բայց իրականանալի գործ դարձնել։ Խստելով անցյալում Արցախի հանդեմ իրենց միության ուշադրության մասին, դարն Այլուզը խստվանում է, թե «Գուրգեն Սելիխյան» հիմնադրամի շրջանակներում Լաշինի շրջանը բաներ մը ըրին, մեծ նախագիծ չէր աղիկա»։ Սեր ակնարկին, թե գերմանահայ որու կազմակերպություններ տեղեկանալով Ավետարանոցի հիշյալ ծրագրի մասին, փորձում էն ԳԳՍ-ին ուղղողել, թե դրամն ավելի նորաակահարմար է համայնքային կառուցներին համացնել, գործարաների միության ատենադրը մեկնարանում է, թե իրեն «միության մեջ չիկա անհասկացողություն, ամեն մարդ կրնա իր գաղափարը հայտնել։ Գերմանահայ բոլոր համայնքներին մեր նյութական օգնությունները կուտանի, ասում է Մուրադ Այլուզը։ Մեզի դիմող բոլոր համայնքային միությունների ծրագրները տեսնելե վեցը որոշում կուտանի, հարմար կտեսնանի, գումարը կուտանի։ Գերմանահայության աղաքային համար Ջյունի մեջ 5 հարկամի մեծ ժեմ մը առած են։ Այսօր տունին արժեթի 1,5 միլիոն է, մեզի թրած տարեկան եկամուտը 100 000 է։ Եթե մետք ըլլա մեր երկրին, Հայաստանի համար այս փողերը դիմի ծախսեն»։

